

Uførepensjon med påfølgende særalderspensjon

Av Fredrik Wold

Hva skjer med uførepensjonen når man når særaldersgrensen i en stilling med særaldersgrense? Dette har vært et tema i flere medieoppslag de siste månedene. Eksempler fra Statens pensjonskasse viser at de fleste uføre vil gå ned i utbetaling når de når særaldersgrensen. Utslagene er størst for personer som var uføre før 2015 og fikk konvertert uførepensjonen til uføretrygd.

Denne artikkelen gir deg som er ufør fra en stilling med særaldersgrense oversikt over hvordan dette virker.

Generelt om særaldersgrenser og uførepensjon

Personer med lavere aldersgrense enn 70 år har særaldersgrense. Særaldersgrenser finner vi som oftest i yrker der det stilles særlige krav til fysiske og psykiske egenskaper. Særaldersgrensen innebærer at en person i en slik stilling må fratrukke sin stilling senest når personen når særaldersgrensen. I staten finnes særaldersgrensene 60, 63 og 65 år. Blir man ufør i en stilling med særaldersgrense, vil uførepensjonen fra SPK (Statens pensjonskasse) vare til aldersgrensen for stillingen. Man vil fra aldersgrensen få særalderspensjon frem til man fyller 67 år. Fra 67 år vil man få vanlig alderspensjon livet ut. Ansatte i stillinger med vanlig aldersgrense (70 år) vil også gå over fra uførepensjon til alderspensjon fra 67 år.

NAV opererer ikke med særaldersgrenser, så der varer uføretrygden til fylte 67 år uavhengig av om stillingen man ble ufør fra har særaldersgrense i SPK. Fra 67 år går uføretrygden i NAV over til alderspensjon fra NAV.

Dette fører til at de med særaldersgrense vil ha en periode mellom særaldersgrensen og 67 år der de får særalderspensjon fra SPK og uføretrygd fra NAV.

Samordning av særalderspensjon og uføretrygd fra folketrygden

Personer som var uføre før 2015, og mottok uførepensjon fra SPK og uføretrygd fra NAV, fikk ytelsene samordnet etter de reglene som gjaldt da. Ved overgangen til nye uføreregler i 2015 ble uføreytelsene konvertert og løp videre på samme nivå. Ved særaldersgrensen blir imidlertid uførepensjonen fra SPK omgjort til alderspensjon. Da blir man et «nytt» tilfelle, og det foretas en samordning av alderspensjonen mot uføretrygden fra NAV. Da har mange opplevd at den samlede ytelsen har gått ned. Dette skyldes blant annet at man etter de tidligere reglene kunne holde en

større del av uføreytelsen fra NAV utenfor samordningen. Uførepensjon med påfølgende særalderspensjon

Nedgangen i ytelse er dermed størst for de som mottok uførepensjon før 2015. Arbeids- og sosialdepartementet har i media uttalt at de vurderer mulige spesialregler for denne gruppen.

Bakgrunnen for denne artikkelen

Den siste tiden har det vært flere medieoppslag som forteller om personer med særaldersgrenser som har gått ned i utbetaling ved overgangen fra uførepensjon til særalderspensjon.

Det er korrekt at man i slike tilfeller kan gå ned i samlet, utbetalt pensjon. Det som ikke er blitt nevnt i medieoppslagene er hvordan de med uførepensjon kommer ut sammenlignet med de som er i yrkesaktiv stilling ved overgang til særalderspensjon. I denne artikkelen vil vi forsøke å gi et helhetlig bilde av hvordan ytelsene er i dag.

Forutsetninger som er tatt i beregningene

Vi har sett på forskjellige størrelser på lønnen/grunnlaget som pensjonen er beregnet ut i fra og benyttet lønnsgrunnlagene kr 300 000, kr 500 000 og kr 800 000. SPK beregner uførepensjonen ut fra sluttlønnen, mens NAV ser på et snitt av de tre beste av de fem siste inntekstårene (oppregulert til dagens verdi). Pensjonsgrunnlaget trenger altså ikke være det samme i SPK og NAV. Vi har derfor tatt med et eksempel der grunnlaget i SPK er kr 300 000 samtidig som NAV sitt grunnlag er kr 500 000, og et eksempel der grunnlaget i SPK er kr 500 000 og NAV sitt er kr 300 000.

Vi har benyttet full opptjeningsstid i SPK (30 år i 100 % stilling) og full trygdetid i NAV, og det er regnet på 100 % uførhet. Bli man ufør fra en stillingen med særaldersgrense med SPK som pensjonsordning, beregnes opptjeningsstiden som den tiden man ville fått om man hadde stått i stillingen frem til særaldersgrensen.

Det er forutsatt at alle grunnlag er regulert opp og sammenlignet med dagens grunnbeløp. Folketrygdens grunnbeløp (G) er 90 068 kroner og maksimalt grunnlag i NAV er 540 408 (6G).

Eksempelpersonen blir lignet som enslig og det er benyttet skatteregelveverket for 2015. Det er forutsatt at personen er bosatt i Norge hele inntektsåret og at personen ikke har rett på Finnmarksfradrag. Vi har sett bort fra formue, gjeld, annen inntekt og eventuelle andre fradrag.

Merknader fra redaktøren: Forsvarets seniorforbund var invitert til Arbeids- og sosialdepartementet 19. november i forbindelse med høring av utkast til forskrift knyttet til denne problemstillingen.

Først ser vi på pensjonen fram til den uføre når særaldersgrensen:

100 % uføretrygd fra NAV og 100 % uførepensjon fra SPK (frem til særaldersgrensen)

Grunnlag NAV	300 000	500 000	500 000	300 000	540 408
Grunnlag SPK	300 000	300 000	500 000	500 000	800 000
NAV: Uføretrygd 66%	198 000	330 000	330 000	198 000	356 669
SPK: Uføre SPK 3/69 %	9 000	9 000	15 000	15 000	195 331
SPK: 25 % av G (maks 6% av grunnlag)	18 000	18 000	22 517	22 517	22 517
Samlet utbetaling før skatt	225 000	357 000	367 517	235 517	574 517
Skatt	41 548	88 012	91 714	45 250	166 735
Samlet utbetaling etter skatt	183 452	268 988	275 803	190 267	407 782

Fra personen når særaldersgrensen og fram til han/hun fyller 67 år skjer dette med pensjonen:

100 % uføretrygd fra NAV og 100 % særalderspensjon fra SPK (mellom særaldersgrensen og fylte 67 år)

Grunnlag NAV	300 000	500 000	500 000	300 000	540 408
Grunnlag SPK	300 000	300 000	500 000	500 000	800 000
NAV: Uføretrygd 66%	198 000	330 000	330 000	198 000	356 669
SPK: Brutto SAL	198 000	198 000	330 000	330 000	528 000
SPK: Fradrag	175 483	307 483	307 483	175 483	334 152
SPK: Netto SAL	22 517	0	22 517	154 517	193 848
Samlet utbetaling før skatt	220 517	330 000	352 517	352 517	550 517
Skatt	39 272	78 509	85 736	81 644	150 121
Samlet utbetaling etter skatt	181 245	251 491	266 781	270 873	400 396

Det man kan se av eksemplene er at i alle alternativene unntatt ett går man ned i utbetaling fra det tidspunkt uførepensjonen fra Statens pensjonskasse går over til en særalderspensjon. Det er kun der grunnlaget i SPK er vesentlig høyere enn grunnlaget i NAV man får en økning.

Dette er i samsvar med de medieoppslagene som er kommet der de har sett på enkeltindivider som har gått ned i samlet utbetaling etter overgangen til særalderspensjon. Men hvordan ville særalderspensjonen blitt dersom samme person hadde vært frisk og yrkesaktiv frem til han/hun når særaldersgrensen?

Fra yrkesaktiv til særalderspensjon

Det er brukt samme lønn/grunnlag, men kun grunnlaget i SPK siden det ikke er noe ytelse fra NAV.

Grunnlag SPK	300 000	300 000	500 000	500 000	800 000
SPK: Særalderspensjon før skatt	198 000	198 000	330 000	330 000	528 000
Skatt	34 446	34 446	72 828	72 828	136 386
Utbetaling etter skatt	163 554	163 554	257 172	257 172	391 614

Om man holder de to siste eksemplene opp mot hverandre, så ser man at de med uføretrygd fra NAV i tillegg

Om man holder de to siste eksemplene opp mot hverandre, så ser man at de med uføretrygd fra NAV i tillegg til særalderspensjon fra SPK får en høyere utbetaling i alle alternativene.

Konklusjon

Ved overgangen til særalderspensjon vil en ufør i de aller fleste tilfeller gå ned i samlet utbetaling etter samordning. En yrkesaktiv vil også gå ned på dette tidspunktet, fra sin lønn til særalderspensjon. Nedgangen er aller størst for de som har hatt en konvertert uføreytelse fram til særaldersgrensen, som var utmålt og samordnet etter gamle regler. Arbeids- og sosialdepartementet har uttalt at det vurderes å lage spesialløsninger for denne gruppen. I så tilfelle vil Statens pensjonskasse opplyse om dette på sine nettsider.